

2. april 2024

Undervisning i lokalområdet – et partnerskab der leder mod uddannelse og beskæftigelse

I Danske HF & VUC finder vi det positivt, at regeringen vil nytænke og reformere beskæftigelsesindsatsen og sætte den enkelte borger i centrum. Det er nødvendigt, hvis vi skal nå nogle af de borgere i Danmark, som er meget langt fra arbejdsmarkedet. Det er også positivt, at ekspertgruppen for fremtidens beskæftigelsesindsats skal se nærmere på, hvordan inddragelsen af andre aktører kan understøtte beskæftigelsesindsatsen.

Nedenfor giver vi et eksempel på en indsats, hvor et partnerskab mellem boligsocial helhedsplan, uddannelsesinstitution og kommune gennem uddannelse løfter hovedsageligt tosprogede kvinder¹ tættere på videre uddannelse og dermed på længere sigt beskæftigelse.

Vi håber, at ekspertgruppen vil tage eksemplet med i jeres overvejelser om, hvordan man gennem partnerskaber og lokalt forankrede uddannelsesindsatser, kan rykke mennesker tættere på en tilknytning til arbejdsmarkedet.

Kvinder med indvandrer- og flygtningebaggrund – en uudnyttet arbejdskraftressource

Reformkommissionen pegede i deres rapport *"Erkendt, forsøgt løst, uløst"* på, at der er *'stående udfordringer med beskæftigelsen blandt ikkevestlige indvandrere (...) og det gælder i særdeleshed kvinderne'*.²

I 2020 udgav KVINFO rapporten, *"Barrierer for kvinder med indvandrer- og flygtningebaggrund på det danske arbejdsmarked"*³, som viser, at barriererne både er individuelle og strukturelle. Barriererne er bl.a. utilstrækkelige sprogfærdigheder, lavt uddannelsesniveau, manglende arbejdserfaring i Danmark, manglende kendskab til arbejdskultur, manglende netværk mv.

Reformkommissionen fremhæver i deres rapport *"Nye veje for udsatte unge og voksne"*⁴, at kommunerne har haft svært ved at nå borgere med indvandrerbaggrund med almindelige midler. Derfor foreslår reformkommissionen, at forpligtende og langvarige partnerskaber mellem kommuner og eksterne parter fx boligselskaber,

¹ På de nuværende hold er 4 % af kursisterne er mænd og 96 % kvinder

² https://reformkommissionen.dk/media/24825/erkendt-forsogt-loest-uloest_web-a.pdf

³ <https://kvinfo.dk/wp-content/uploads/2021/12/Barrierer-for-kvinder-med-indvandrer-og-flygtningebaggrund-paa-det-danske-arbejdsmarked.pdf>

⁴ <https://reformkommissionen.dk/udgivelser/nye-reformveje-3/>

uddannelsesinstitutioner mv. kan sikre, at flere grupper, der befinder sig i periferien af arbejdsmarkedet, kan komme i job og uddannelse.

Undervisning lokalt

I et samarbejde med den boligsociale helhedsplan, Brøndby Strand projektet, har Vestegnen HF & VUC oprettet et åbent lokalt uddannelsestilbud i sommeren 2020.

- Undervisningen er hovedsageligt målrettet tosprogede kvinder, som har haft begrænset berøring med uddannelse og arbejdsmarkedet i Danmark. Fx har mange gået hjemme i flere år uden indtægt.
- Undervisningen afvikles i en tidligere daginstitution (Klydebo) i boligområdet Albjergparken, da kursisterne er mere tilbøjelige til at melde sig til undervisning et sted, som ligger inden for deres lokalområde.
- Undervisningstilbuddet omfatter fag på 9. og 10. klasses niveau, typisk dansk, matematik, engelsk og samfundsfag. Undervisningen gives som forberedende voksenundervisning (FVU) og almen voksenuddannelse (AVU).
- Tilbuddet har fokus på, via at forbedre kursisternes sprogkundskaber og viden om det danske samfund, at give dem en kompetencegivende uddannelse på 9./10. klasses niveau og at bygge bro til videre uddannelse, fx via besøg på den lokale SOSU-skole.
- Undervisningstilbuddet understøttes af en medarbejder i den boligsociale helhedsplan i Brøndby Strand. Medarbejderen laver bl.a. første screening af deltagerne, hjælper med rekruttering og meget mere.

Ud over uddannelse og bedre dansk kundskaber får kvinderne et stærkt fællesskab. Fællesskabet betyder, at kvinderne støtter hinanden og får et netværk i lokalområdet, som rækker ud over tiden i undervisningstilbuddet. Fællesskabet understøtter både, at kursisterne gennemfører uddannelsen og sikrer rekruttering via mund-til-mund-metoden.

FAKTABOKS

Beboerne i Brøndby Strand

4.605 beboere mellem 18-64 år. Af disse er:

- 1.554 uden for arbejdsstyrken.
- 1.140 fuldtidsforsørgede på overførselsindkomst.
- 395 betegnes som 'ledige og aktiverede'
- 266 betegnes som 'passive kontanthjælpsmodtagere'
- 64 på sygedagpenge
- 420 førtidspensionister

Kapaciteten i undervisningstilbuddet

Ved projektet start:

Kapacitet til et hold på max 22 personer. Undervisningsforløbet varede i 6 måneder.

Ved vinterstart i 2023:

Kapaciteten udvidet til to hold med hhv. max 22 og 25 personer på hvert. Undervisningsforløbet varer 18 måneder, fordelt på 6 måneder på basis og 12 måneder i 9.klasse. Det tager yderligere 12 måneder at tage 10. klasse.

Overgang til videre uddannelse for kursisterne i Brøndby Strand projektet

De foreløbige resultater fra projektet er meget positive. Langt størstedelen af deltagerne er fortsat i uddannelse – primært på 10. klasses niveau i samme tilbud eller erhvervsuddannelse.

- Vinter 2021: Ud af 15 kursister afsluttede 14 kursister dansk og matematik på 9. klasses niveau. Ud af de 14 der afsluttede, fortsatte syv på 10. klasses niveau, fire startede på en erhvervsuddannelse, en startede på hf og to fortsatte i arbejde/ukendt.
- Vinter 2022: Ud af 17 kursister afsluttede syv kursister dansk og matematik på 9. klasses niveau og syv afsluttede dansk og matematik på 10. klasses niveau. Ud af de 14 startede otte på en erhvervsuddannelse, tre på hf og tre fortsatte i arbejde/ukendt.
- Vinter 2023: Ud af 19 kursister afsluttede 17 kursister dansk og matematik på 9. klasses niveau. Ud af de 17 der afsluttede, fortsatte 9 på 10. klasses niveau og syv på erhvervsuddannelse. En fortsatte i arbejde/ukendt.

Udbredelse af 'Brøndby Strand-modellen' til andre boligsociale helhedsplaner og andre typer af partnerskaber om uddannelse lokalt

I den boligsociale helhedsplan, Brøndby Strand projektet, er partnerskabet særligt bygget op mellem helhedsplanen og Vestegnen HF & VUC. Denne type partnerskab har inspireret andre boligselskaber og er blevet udbredt. Således har HF & VUC KLAR opstartet hold i sommeren 2023 i samarbejde med Helhedsplanen på Motalavej (Korsør) og opstartet hold i vinter 2023 i samarbejde med Helhedsplanen i Ringparken (Slagelse).⁵ I disse partnerskaber stiller den boligsociale helhedsplan og ligselskabet ligeledes lokaler til rådighed for en lokal uddannelsesindsats som led i en større boligsocial indsats.

Der findes også andre partnerskabsmodeller for undervisning lokalt af samme målgruppe. Vestegnen HF & VUC skal opstarte samme type undervisningstilbud i Taastrupgaard. Her er det Høje Taastrup Jobcenter, der har taget initiativ til samarbejdet. Kommunen understøtter opstartsfasen ved at betale for fuld holdstørrelse med det samme, fordi erfaringen viser, at der ikke er fuld holdstørrelse på første hold, og VUC derved vil have underskud på aktiviteten. Derudover har Vestegnen HF & VUC også dialog med jobcenter og helhedsplan om et lokalt uddannelsestilbud i Vejleåparken i Ishøj. Her forventes opstart med rekruttering i 2025.

Barrierer for at udbrede partnerskabsindsatser om uddannelse lokalt til hele landet

Der er en række barrierer for, at partnerskabsindsatser som ovenstående kan udbredes succesfuldt til hele landet.

- **Finansiering af særligt af opstartsfasen:** Da det kræver tid at opbygge kendskab til lokale undervisningstilbud, vil der ofte være ekstraomkostninger forbundet med opstartsfasen. Fx kan der være for få kursister på holdene i starten, til at kunne dække undervisningsudgiften via det almindelige undervisningstaxameter⁶. Holdstørrelsen skal i gennemsnit være 18 aktive kursister for at kunne dække omkostningerne via undervisningstaxameteret. Til sammenligning var der 6 kursister på hold sommerstart 2023 og 15 kursister på hold vinterstart 2023 på Motalavej i Korsør.
- **Overgang fra projekt til varig drift – lovgivning om driftspartnerskaber:** Den kommunale beskæftigelsesindsats er underlagt en kompleks lovgivning, hvor der er en række strukturelle barrierer for et længerevarende driftspartnerskab med eksterne parter som en uddannelsesinstitution og et boligselskab. Derfor bliver partnerskaber ofte finansieret af projektmidler, hvorved finansieringen bliver usikker på lang sigt. De boligsociale helhedsplaner er en tidsbegrænset, områdebaseret social indsats. Typisk varer indsatsen 4 år. Når projektet afsluttes, kræver det derfor, at enten boligselskabet eller kommunen indgår et længerevarende driftspartnerskab med uddannelsesinstitutionen for at opretholde

⁵ <https://kefi.dk/>

⁶ <https://www.uvm.dk/institutioner-og-drift/oekonomi-og-drift/regulerede-institutioner/tilskud-til-institutioner/tilskudsformer/fakta-om-taxametersystemet-og-tilskud-til-institutionerne>

den lokale uddannelsesindsats. Udgiften består primært i at opretholde det organisatoriske set-up, der sikrer et fælles ejerskab til indsatsen i partnerskabet – ikke finansiering af selve undervisningen. Derudover kan der være understøttende sociale indsatser i den boligsociale indsats, der skal findes finansiering til, hvis rekrutteringen til og gennemførelse af uddannelsen skal have optimal effekt.

- **Rekruttering af kursister:** Der skal ydes et større arbejde for at rekruttere kursister til undervisningstilbuddet, da kursisterne ikke nødvendigvis er i kontakt med det kommunale system. Fx er mange af kvinderne selvforsørgede. Det kræver et tæt samarbejde mellem uddannelsesinstitutionen og boligselskaber og de boligsociale indsatser samt nuværende og tidligere kursister. Én aktør kan ikke løfte opgaven alene.

Løsningsforslag

Danske HF & VUC foreslår følgende tiltag for at nedbryde barriererne:

- **At der i fremtidens beskæftigelsesindsats tilføjes en opfordring i lovgivningen til, at kommunerne indgår langsigtede og forpligtende partnerskaber med eksterne parter.**
- **At der udvikles partnerskabsmodeller, som understøtter:**
 - Stærk organisatorisk forankring, der sikrer a) fælles mål for og fælles ejerskab til indsatsen, b) klar rollefordeling mellem kommunen og de eksterne parter og c) forpligtende samarbejdsaftaler. Kort sagt modeller, der sikrer infrastrukturen for et tæt og tillidsfuldt samarbejde i partnerskabet.
 - Økonomiske og juridiske rammer, der bl.a. gør det muligt at dele den økonomiske risiko ved opstart af partnerskaber og lokale indsatser. Det skal være muligt at finde tilstrækkelige midler i opstartsfasen – enten internt i kommunen, ved ekstern finansiering eller en kombination af disse. Der bør tages stilling til, hvordan partnerskabet kan overgå til længerevarende drift, så indsatser kan gå fra projekter til fast organisatorisk forankring i den kommunale beskæftigelsesindsats.
 - Udgangspunkt i borgerens behov, der sikrer en sammenhængende indsats for borgeren, hvor borgerens samlede behov for støtte imødekommes via indsatser fra de forskellige aktører i partnerskabet.
- **At der laves en eksempelsamling med eksempler på eksisterende partnerskabsløsninger, der løfter mennesker i periferien af arbejdsmarkedet tættere på job og uddannelse. eksempelsamlingen skal inspirere til udvikling og igangsættelse af partnerskaber i fremtidens beskæftigelsesindsats.**

FAKTA OM VUC

Fakta om VUC

Voksenuddannelsescentrene (VUC) har en bred vifte af uddannelses tilbud – fra fag på 9. og 10. klasses niveau til hf, korte kurser i fx dansk, matematik og it samt ordblindeundervisning.

Fakta om almen voksenuddannelse (AVU) på VUC

- 40 pct. af AVU-kursisterne er ved uddannelsens start på kontanthjælp. Efter endt AVU-forløb er kun 15 pct. på kontanthjælp.
- Kursisterne på AVU er især ufaglærte voksne og ikke-vestlige indvandrere.
- Over halvdelen af AVU-kursisterne har hjemmeboende børn under 18 år.
- Seks ud af ti kursister, der afslutter AVU, er efterfølgende under uddannelse eller i arbejde.
- AVU-kursister, der fortsætter på en anden uddannelse, går særligt på en erhvervsuddannelse med en overvægt til SOSU-uddannelserne.

Kilde: "Almen voksenuddannelse som uddannelsespolitisk løftestang" (AE-Rådet, 2021).

FAKTA OM BOLIGSOCIALE INDSATSER

En boligsocial indsats er en områdebaseret social indsats, der målrettet adresserer de udfordringer, der gør sig gældende i udsatte almene boligområder.

Den boligsociale indsats er karakteriseret ved at mobilisere de offentlige og civile kræfter i boligområdet og det omkringliggende lokalsamfund ud fra en helhedsorienteret tilgang.

Indsatsen involverer et bredt udsnit af aktører fra bl.a. boligorganisation, kommune, politi og frivilligorganisationer, som i samspil med beboerne i området agerer koordineret på en bred vifte af udfordringer, der gør sig gældende i boligområdet.

Den boligsociale indsats tager typisk afsæt i et lokalt placeret sekretariat i boligområdet, tæt på de beboere, som er genstand for indsatsen.

Kilde: Landsbyggefonden